

Verslag Dialogosessie 13 december 2021

Thema: *Bijdragen aan een financieel gezonde toekomst van mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB) in de regio Rijk van Nijmegen.*

Moedige Dialoog Rijk van Nijmegen

Binnen Moedige Dialoog Rijk van Nijmegen werken bedrijven, overheden, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen samen als gelijkwaardige partners aan een duurzame aanpak van geldstress, armoede en schulden. Moedige Dialoog Rijk van Nijmegen lanceerde in oktober 2021 met de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) en de Vrijwilligerscentrale, de Armoede Experience, een hulpmiddel om te ervaren hoe het is om te leven met financiële problematiek.

MEE Gelderse Poort

MEE Gelderse Poort biedt informatie, advies en kortdurende ondersteuning aan mensen met een beperking en hun omgeving. Denk aan kinderen, jongeren en volwassenen met een lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke beperking, vorm van autisme, niet-aangeboren hersenletsel, chronische ziekte of psychische problematiek. Zelfregie en meedoen in de samenleving staan centraal in de werkwijze van MEE. Mensen met een licht verstandelijke beperking hebben in hun leven een grotere kans op problematische schulden. Om die reden zet MEE zich in voor het vergroten van een gezonde financiële toekomst voor jongeren via het programma [Smart met Geld](#). Om meer begrip en inzicht te krijgen in waar iemand met een licht verstandelijke beperking (LVB) tegenaan loopt in het dagelijks leven heeft MEE de training Ervaar LVB ontwikkeld.

Dialogosessie

Tijdens de Dialogosessie gingen de 28 deelnemers van 17 verschillende organisaties (gemeenten, bedrijven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen) in twee groepen uit elkaar en kregen een aantal oefeningen uit de [training Ervaar LVB](#) en de [Armoede Experience](#). Dit gaf een onzeker en onbegrepen gevoel, precies wat veel mensen met een LVB dagelijks ervaren. De deelnemers ervoeren welke onmogelijke keuzes mensen met weinig geld moeten maken en voor hoeveel stress dat zorgt.

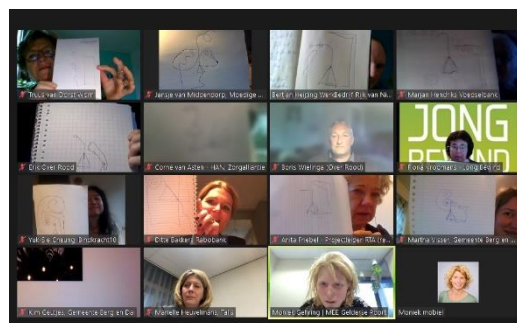

Foto: Oefening Ervaar LVB

Tijdens en na de ervaringen kregen de deelnemers meer informatie over het hebben van een LVB. Met LVB bedoelen we in Nederland ([Theorie LVB](#)):

- Mensen met een IQ tussen de 50 en 70 en
 - Mensen met een IQ tussen de 70 en 85 met een beperkt sociaal aanpassingsvermogen.
- 16% van de bevolking een IQ onder de 85 heeft. Dit is 1 op de 6 mensen.

In communicatie gaat veel mis door dat wat niet wordt uitgesproken en door dat wat onbewust wordt aangenomen en non-verbaal wordt uitgestraald. Langdurige stress, bijvoorbeeld als gevolg van financiële problematiek of armoede, heeft een negatieve effect op het cognitief functioneren.

Voor mensen met een LVB is het extra moeilijk om de financiële situatie onder controle te houden. Naar schatting heeft 1 op de 4 mensen met schulden een LVB.

Oorzaken van financiële problemen bij mensen met een LVB ([Mogelijke oorzaken financiën en LVB](#)) zijn onder andere:

- Beperkingen in taal- en rekenvaardigheden:
- Beperkingen in geldbegrip
- Meer moeite met beheren van geld

In het tweede gedeelte van de Dialogosessie gingen de deelnemers uit elkaar in drie werkgroepen:

- **Nazorg**
- **Werkgevers**
- **Zorgprofessionals**

WERKGROEP NAZORG

Deelnemers aan deze werkgroep:

- Ernst Zegers: Afgestudeerd SJD-er, zie zijn [afstudeeronderzoek](#) naar LVB en schuldpreventie
- Marloes Hendriks: Preventiemedewerker Schuldhulpverlening gemeente Nijmegen, geeft de afbouwtraining bewindvoering, betrokken bij inrichting nazorg binnen de gemeente Nijmegen
- Maria Buur: Projectleider convenant met bewindvoerders gemeente Nijmegen
- Moniek Gehring: Trainer MEE Gelderse Poort van onder andere de Cursus Geldzaken met budgetbuddy
- Hanneke Berben: Voorzitter bestuur Moedige Dialoog Rijk van Nijmegen

<i>Welke kansen en mogelijkheden zijn er om mensen (met een LVB) te ondersteunen na bewindvoering?</i>

Convenant

De gemeente Nijmegen heeft met bewindvoerders een [convenant](#) opgesteld, over betere dienstverlening aan de inwoners die onder schuldenbewind staan. Met de afspraken in het convenant heeft de gemeente meer grip op de kwaliteit van bewindvoerders. Zij moeten voldoen aan kwaliteitscriteria en afspraken om deel te mogen nemen. Nazorg is een onderdeel van het convenant. Er is in het convenant (nog) geen onderscheid gemaakt in de verschillende doelgroepen.

Op donderdag 16 december 2021 wordt het convenant ondertekend. Hierna volgen gesprekken tussen gemeente en bewindvoerders over hoe het verder met elkaar georganiseerd en uitgevoerd wordt.

Als iemand onder bewind komt te staan is er contact tussen de gemeente en bewindvoerder. Na een jaar neemt de gemeente contact op met de bewindvoerder om te praten over de stand van zaken: is de situatie stabiel, kan er al een schuldregeling ingezet worden, etc. Met het convenant kunnen de processen versneld worden, zodat mensen niet onnodig lang in een schuldsituatie zitten. Aandachtspunt zijn de verschillende werkwijzen van bewindvoerders. De gemeente heeft te maken met zo'n 150 bewindvoerderskantoren. Het is belangrijk hier meer eenheid in te krijgen.

Afbouwtraining bewindvoering

Mensen die willen en kunnen stoppen met bewindvoering, krijgen een afbouwtraject. Uit ervaringen in de afbouwtraining blijkt dat sommige deelnemers bepaalde vaardigheden niet hebben om de financiën zelf te regelen. Het is niet bekend of er bij deze deelnemers sprake is van een beperking.

Cursus Geldzaken met budgetbuddy

MEE Gelderse Poort biedt een [Cursus Geldzaken met een budgetbuddy](#). Deze cursus is voor mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB) die willen leren om met geldzaken om te gaan. Deelnemers worden tijdens de cursus en tussen de cursusbijeenkomsten door ondersteund door budgetbuddy's. Dat zijn getrainde vrijwilligers.

Gemaakte afspraken

- Maria benadert ervaringsdeskundigen (Jessica), Moedige Dialoog Rijk van Nijmegen en MEE Gelderse Poort voor de netwerkgesprekken die er komen voor de nadere invulling van het convenant.
- Moniek en Marloes zoeken contact met elkaar over de afbouwtraining van de gemeente en de Cursus Geldzaken van MEE.

WERKGROEP WERKGEVERS

Deelnemers aan deze werkgroep:

- Sjoerd de Waal: Directeur dagelijkse bankzaken, Rabobank Rijk van Nijmegen
- Walter Hobelman: Ervaringsdeskundige en schrijver boek: 'Al mijn schuld is weggedaan'
- Bert-Jan Heijting: Jobcoach Werkbedrijf Rijk van Nijmegen
- Edwin van Cranenbroek: Opleidingskundige en Trainer Werkbedrijf Rijk van Nijmegen
- Kim Geutjes: Medewerker Schuldhulpverlening Gemeente Berg en Dal
- Erik Keuben: Vestigingsmanager OverRood Nijmegen
- Christel de Krosse: Adviseur Expertisecentrum MEE Gelderse Poort, projectleider Smart met Geld
- Astrid Bos: Secretaris bestuur Moedige Dialoog Rijk van Nijmegen

Welke kansen en mogelijkheden zijn er voor werkgevers om financiële problemen en/of een LVB bij werknemers te signaleren, bespreekbaar maken en hen door te verwijzen?

Achtergrond en links

35% van de werknemers in een bedrijf heeft moeite met rondkomen. Daarbij kan er sprake zijn van schulden en geldzorgen. Los van de persoonlijke ellende heeft dit ook gevolgen voor de werkgever. Werknemers met financiële zorgen zijn minder productief en melden zich vaker ziek. Dit kost een werkgever gemiddeld €1300,- per jaar. Vanuit Moedige Dialoog Rijk van Nijmegen wordt voorlichting en informatie gegeven via de [Werkgeversdesk](#). Er zijn verschillende tools ontwikkeld, zoals de [e-learning van Hogeschool Utrecht](#), en er is veel informatie te vinden via de website [financieelfitwerknemers.nl](#). Het Nibud heeft een [gesprekshandleiding](#), een [signaalkaart en factsheet loonbeslag](#) gemaakt. Door Moedige Dialoog Nederland is een morele arbeidsovereenkomst en begrijpelijk loonstrookje ontwikkeld, zie het [programma Geldzorgen de Baas](#) voor werkgevers.

Werkgevers kunnen actief benaderd worden om de problematiek van geldzorgen en stress te signaleren, bespreekbaar te maken en mensen door te verwijzen naar de juiste organisatie. Sommige bedrijven geven aan de problemen niet te herkennen of niet te willen zien?

Input vanuit de deelnemers

- Het Werkbedrijf stimuleert medewerkers om uit te komen voor financiële problemen. Iemand die zich meldt kan aan de hand meegenomen worden naar bijvoorbeeld een STIP.
- Het thema Gezond leven is bij de Rabobank ingebed in de organisatie. Financiële weerbaarheid is een vast onderdeel van gesprekken met MKB-klienten.
- OverRood begeleidt kleine ondernemers en ZZP-ers met geldzorgen. Alles begint met interesse in de medewerker.
- De Voedselbank noemt een idee om financiën onderdeel te laten zijn van het experiment met taalcafés in bedrijven. Dit is opgestart vanuit de aanpak laaggeletterdheid.

Tips

Zet ervaringsdeskundigen in bij het checken van communicatie op duidelijke taal. Brieven vereenvoudigen is van belang voor iedereen! Laat een paar medewerkers in een bedrijf een Harriettraining volgen: [Ik ben Harrie](#). Dit zijn medewerkers die zijn geschoold in signaleren van problemen bij collega's met een beperking. Zij zijn een laagdrempelige buddy. Een andere tip is om een brief te sturen bij de jaaropgaaf waarin medewerkers worden aangespoord zich te melden bij financiële problemen.

Gemaakte afspraken

- Het Werkbedrijf geeft ingangen van bedrijven met laaggeschoolde arbeid door. Moedige Dialoog Rijk van Nijmegen kan hen benaderen over Werknemers/LVB en geldzorgen.
- De Rabobank wil met het team LVB 'ervaren' om zich nog bewust te worden van de communicatie en dienstverlening naar klanten met een LVB. Het voegt meer toe dan een e-learning.

WERKGROEP ZORGPROFESSIONALS

Deelnemers aan deze werkgroep:

- Ditte Bakkers: Adviseur Particulieren Rabobank Rijk van Nijmegen
- Jan Willem Pasman: Verzuimconsulent CWZ Nijmegen
- Yuk Sie Cheung: Budgetcoach Fix en Projectmedewerker Armoede en Gezondheid Bindkracht10
- Elma Vriezokolk: Thematrekker Zorgalliantie - Armoede HAN
- Corné van Asten: Directeur Zorggroep Syntein en thematrekker zorg bij de HAN
- Jorlan Brukkx: Studentenfonds ROC Nijmegen
- Martha Visser: Medewerker Schuldhulpverlening Gemeente Berg en Dal
- Mariëlle Heuvelmans: Manager Leefbaarheid Talis
- Fiona Vroomans: Bewindvoerder Jong Bewind
- Boris Wielinga: Vestigingsmanager OverRood Nijmegen
- Michelle Koenen: Projectleider zorg en welzijn en Adviseur Expertisecentrum MEE Gelderse Poort
- Jansje van Middendorp: Kwartiermaker Moedige Dialoog Rijk van Nijmegen

Welke kansen en mogelijkheden zijn er om zorgprofessionals te ondersteunen bij het signaleren, bespreekbaar maken en doorverwijzen van mensen met financiële problemen en/of LVB?

Achtergrond

Mensen met alleen een basisopleiding of vmbo leven 6 jaar korter en 15 jaar in minder goede gezondheid. Gezondheid wordt bepaald door een combinatie van persoonlijke kenmerken en omstandigheden waarin mensen geboren worden, opgroeien, wonen en werken. In gezinnen in armoede wordt vaker gerookt, is vaker sprake van suikerziekte en een depressie. Armoede is ongezond. Armoede gaat samen met ongezonder werk en huisvesting, ongezonde voeding, eenzaamheid en sociale uitsluiting. Armoede draagt bij aan chronische stress, waardoor er minder denkkraft is, korte termijn besluiten worden genomen en cognitieve vermogens om met problemen om te gaan minder beschikbaar zijn. Dit wordt in het boek 'Schaarste. Hoe een gebrek aan tijd en geld ons gedrag bepalen' goed uitgelegd (zie [Samenvatting OverRood](#) en [artikel 'Waarom arme mensen domme dingen doen' van Rutger Bregman in de Correspondent](#)).

Mensen gaan soms niet naar dokter, halen medicijnen niet op of halen de corona vaccinatie niet uit angst voor kosten (eigen bijdrage, eigen risico, fysiotherapie en psychische hulp vaak niet (geheel) vergoed).

Samenwerking

Er is meer aandacht bij zorgprofessionals voor cliënten met financiële problemen. In de schuldhulpverlening is aan de andere kant meer aandacht voor gezondheid. Als er samenwerking is tussen zorgprofessional en financieel hulpverleners levert dit positieve effecten op. Er zijn voorbeelden van schuldhulpverleners die aanwezig zijn in de huisartsenpraktijk. Korte lijnen tussen huisartsen en financieel hulpverleners kan eraan bijdragen dat mensen eerder en sneller geholpen worden.

Gemaakte afspraken

- Op 2 september 2021 is een symposium georganiseerd in Nijmegen voor medisch zorgprofessionals, door Stichting Armoedefonds Nijmegen (SAN). Ook zo moe van je 'moeilijke' patiënten? Bindkracht10 was hierbij aanwezig en is actief betrokken bij het onderwerp.
- De hogeschool Utrecht heeft een [interventiepakket 'Patiënten met schulden'](#), waaronder een praatplaat gemaakt voor zorgprofessionals en de [e-learning 'Patiënten met schulden in de huisartsenpraktijk'](#). Deze worden gedeeld met de deelnemers.

Afsluiting Dialogosessie

Regelgeving en digitale omgevingen zijn ingewikkeld. Oefenen met internetbankieren kan op eenvoudigbankieren.nl of op [Steffie.nl](https://steffie.nl). Steffie legt nog veel meer moeilijke dingen op een makkelijke manier uit. Bijvoorbeeld DigiD, de OV-chipkaart en een bezoek aan de huisarts.

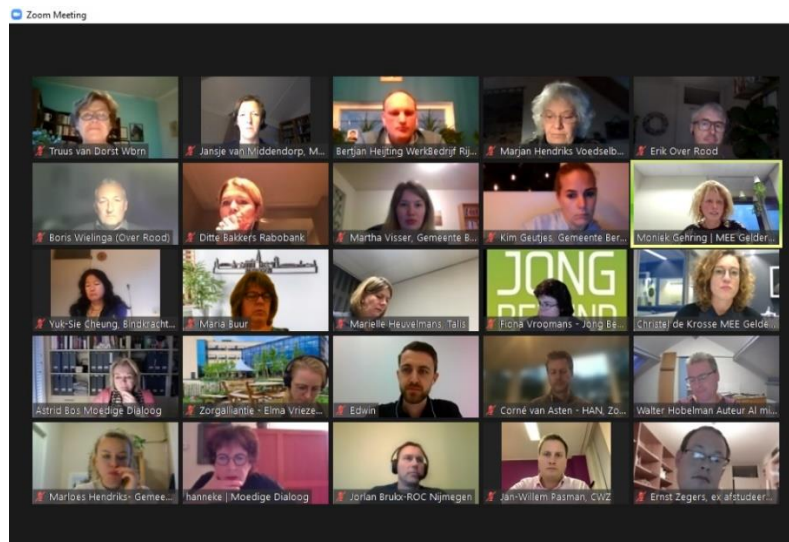
Mensen weten vaak niet welke hulp er is, of en hoe ze daarvoor in aanmerking komen. In Nijmegen werken de STIPS met financieel adviseurs in de wijk. Onlangs is de website <https://www.vraaghulpnijmegen.nl/> gelanceerd. Vraaghulp wijst de weg naar organisaties in de buurt die verder kunnen helpen, onder andere op het gebied van geldzaken.

Het gebruik van eenvoudige taal wordt door alle deelnemers aan de Dialogosessie als belangrijk onderschreven. Hier kan iedereen aan bijdragen: schrijf eenvoudige brieven en betrek ervaringsdeskundigen en/of medewerkers van MEE bij teksten en berichten!

In 2022 geven MEE Gelderse Poort en Pro Persona Preventie verschillende [trainingen in het herkennen van en omgaan met mensen met \(psychische\) beperkingen](#). Tijdens de trainingen krijgen deelnemers tips in het contact met mensen met een psychische of een andere beperking. De gratis trainingen zijn toegankelijk voor iedereen die woont of werkt in de regio Gelderland-Zuid.

Meer informatie over geldzorgen en LVB:

- NRC Artikel: <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/12/07/steeds-minder-mensen-met-een-beperking-ervaren-dat-zij-meetellen-in-de-maatschappij-a4068199>
- Kennisdocument van MEE Nederland: [Hoe kan ik bijdragen aan het voorkomen van armoede, schulden en geldstress? Voor partners van Moedige Dialoog.](#)

Hartelijk dank voor jullie deelname en bijdrage!

Vragen of meer informatie? Neem contact op!

Jansje van Middendorp, kwartiermaker Moedige Dialoog Rijk van Nijmegen
rijkvannijmegen@moedigedialoog.nl

Christel de Krosse, Adviseur Expertisecentrum MEE Gelderse Poort
c.dkrosse@meegeldersepoort.nl